

1. juni 2011

Udtalelse om frikommuneforsøgene på folkeskoleområdet – ungesporet

Gentofte Kommunal lærerforening og Gladsaxe Lærerforening har drøftet ansøgningerne om frikommuneforsøg.

Vi vil i forbindelse med behandlingerne i kommunalbestyrelsen i Gentofte og Byrådet i Gladsaxe benytte denne lejlighed til at fremkomme med vores synspunkter. Vi kan – som alle andre - tilslutte os intentionerne om, at flere unge gennemfører en ungdomsuddannelse. Spørgsmålet er, hvilke tiltag der skal til for at fremme en sådan udvikling.

Det er vores opfattelse, at forsøgsbeskrivelsen om "en ny forbedret udskoling" ikke er gennemarbejdet, og at den er ukonkret. Ingen skolefolk har været inddraget i forsøgsbeskrivelserne. Vi vil i det følgende pege på, at forsøget alene bør omhandle 10. klassetrin, men således at det pligtige timetal i dansk, matematik og engelsk på tilsammen 420 timer fortsat opretholdes.

Forsøget med inklusion mener vi bør bortfalde, da der ikke er beskrevet noget alternativ til den nuværende lovgivning. Således er borgernes retskrav på klageadgang end ikke beskrevet eller sikret.

1. Ansøgningen om fælles ungestrategi

Lærerforeningerne kan tilslutte sig ønsket om, at der sker en forbedring af vejledningsindsatsen mhp. at flere unge gennemfører en ungdomsuddannelse.

Der er også en god ide, at der i folkeskolens ældste klasser sker en forstærket indsats for at motivere de unge til at få en uddannelse, og at der samarbejdes mellem uddannelsesinstitutionerne. Men det er ikke ligegyldigt hvordan.

Ansøgningen om ungestrategi berører imidlertid områder, hvor vi mener, at man skal træde særdeles varsomt. Det foreslås, at "udveksling af personoplysninger til en tidlig indsats ifht. den unge, herunder i nødvendigt omfang følsomme og private personoplysninger, frit kan ske mellem Folkeskolerne, Ungdomsuddannelserne, UUU, SSP, Jobcentre og kommunerne, samt at de øvrige aktører i ungevejledningen, herunder statslige og selvejende institutioner (gymnasier og erhvervsskoler m.fl.), ligeledes frit kan udveksle nødvendige og relevante oplysninger med de kommunale aktører."

Vi må advare mod at åbne op for udveksling af personfølsomme oplysninger uden borgernes samtykke. Som udgangspunkt finder vi det overordentlig vigtigt, at forældrene er vidende om, hvad der foregår omkring deres børn - og i videst muligt omfang giver samtykke, hvad de fleste forældre

faktisk gør. Ny lovgivning har i begrænset omfang åbnet op for en øget udveksling af informationer - men udgangspunktet er stadig, at samtykke som hovedregel skal opnås.

Det ønskes ligeledes mulighed for at fratage forældre deres rettigheder som forældre, ved at deres barn under 18 år kan indgå en aftale med skolen om undervisning mod forældrenes ønske. Også her må det være i absolut undtagelsestilfælde.

Folkeskoleloven bygger på et forpligtende samarbejde mellem skole og hjem.

2. Ansøgningen om ny forbedret udskoling

Først og fremmest skal det betones, at folkeskolens opgave er mangesidet. Undervisningen skal ikke kun rettes med elevernes fremtidige uddannelse. Skolens mål er langt bredere: Eleverne skal blive godt rustet personligt, socialt og fagligt.

Gentofte Kommunalærerforening og Gladsaxe Lærerforening kan tilslutte sig intentionerne om, at flere unge gennemfører en ungdomsuddannelse. Folkeskolen har en opgave i at medvirke hertil. Imidlertid handler frafaldet på ungdomsuddannelserne også om uddannelsernes manglende kvalitet og om mangel på praktikpladser!

Hvad drejer ansøgningen sig egentligt om?

Bortset fra intentionerne for 10. klassetrin, hvor der skal samarbejdes mellem de 2 kommuner om indhold og rekruttering, er det svært at se, hvorfor der søges om dispensationer for hele udskolingen, dvs. også for 7.-9. klassetrin.

Drejer forsøget sig om tilbud til en mindre gruppe af elever i udskolingen, der får for lidt ud af deres skolegang, eller lægges der op til forsøg dækkende hele udskolingen fra 7.-10 klasse?

Det er i det hele taget meget svært at vurdere, hvad der skal ske i forsøget. Med ansøgningen ønsker kommunerne at frigøres fra en række centrale folkeskolelovsbestemmelser om uddannelseskraft, holddannelse, fagrækken og timefordelingsplaner. Men ud over samarbejdet om 10. klassetrin er der ingen konkrete planer om, hvad der skal ske i forsøget.

Derimod opregnes en række positivt ladede udtryk, uden at man bliver klogere:

”Nye faglige læringsmiljøer”, ”læringsfællesskaber”, ”fleksible tilrettelæggelse af klasser”, ”fagligt kvalificerede læringsaktiviteter”, ”fleksibel udskoling”, ”målstyrede læringsaktiviteter”.

Det er vores opfattelse, at mange af de elever, der klarer sig dårligst, har brug for struktur og rammer frem for ordninger med fx fleksibel klassedannelse og holddeling. Der er brug for faste voksenkontakter og ikke for megen rykken rundt. Forskning viser, at der er mere problemadfærd på skoler, der betjener sig meget af individuel undervisning og skiftende grupperinger og ny klassedannelse af elever.

I ansøgningen er den væsentligste aktivitet i skolen, nemlig ”undervisning” skiftet ud med ordet ”læringsaktiviteter”. Der savnes en begrundelse herfor, for det er vel fortsat undervisning, der er skolens kerneydelse? Det virker som en nedprioritering af undervisning til fordel for det ikke nærmerede definerede begreb ”læringsaktiviteter”. Hvad dækker ordvalget over?

Hvad er der brug for i forhold til at gøre eleverne mere uddannelsesparate?

Undersøgelser peger på, at en af de faktorer, der har størst betydning for elevens muligheder for at gennemføre en ungdomsuddannelse, er de faglige kvalifikationer, som eleven tilegner sig i folkeskolen. Andre undersøgelser peger på, at der er statistisk sammenhæng mellem gennemførelse af en ungdomsuddannelse og testresultater for læsefærdigheder. Andelen af unge, der gennemfører en ungdomsuddannelse, kan forøges, hvis det faglige niveau højnes i folkeskolen. Den opgave tager folkeskolen særdeles alvorligt op i disse år. Det er en meget stor opgave, samtidig med at flere og flere elever med store vanskeligheder skal inkluderes i folkeskolens almene klasser.

Vi skal derfor pege på, at der - med eller uden frikommuneforsøg - gøres en særlig indsats i udskolingen omkring læsning, herunder faglig læsning. Et sådant initiativ vil være med til at ruste flere unge til fortsat uddannelse.

Skal ikke læreruddannede redde folkeskolen?

Ansøgningen handler ikke om at styrke det faglige niveau, men peger i andre retninger. Bl.a. søges der om mulighed for at ansætte andre end læreruddannede i folkeskolen til at varetage undervisningsopgaver i 10. klasse og i udskolingen. Det er i ansøgningen ikke beskrevet, hvordan et sådant tiltag kan fremme elevernes uddannelsesvalg og motivation. Økonomien til at ansætte ikke uddannede lærere skal hentes inden for den enkelte skoles økonomi. Der bliver således ikke tale om "ekstra hænder". Uden ekstra økonomi i forsøget skal den ikke-læreruddannede træde ind i folkeskolelærerens sted. Det har vi meget svært ved at se vil fremme elevernes faglige udvikling. Vi stiller os særdeles skeptiske over for dette initiativ.

Der er enighed om, at lærerne er den vigtigste faktor for elevernes læring. Fra forskningen ved vi endvidere, at det, der er afgørende for elevernes læring, er følgende kompetencer: faglighed, didaktik og relationskompetence. Lærere skal ikke kun være fagligt dygtige til de fag, de underviser i. En integreret del af lærerens arbejde er lærerens didaktiske overvejelser om mål, metoder og tilrettelæggelse af undervisningen, hvilket netop er et væsentligt element i læreruddannelsen. Lærerne er fortrolige med at skabe kontakt til alle elever og understøtte elevernes indbyrdes relationer og til at styrke klassen som social enhed. At skabe sådanne relationer kræver tid, og har stor betydning for den svageste del af elevgruppen. Forældresamarbejdet også en væsentlig rolle i lærerens professionsudøvelse, ligesom lærerne i dagens folkeskole skal kunne arbejde sammen med kollegerne i teams.

Derfor er vi mildest talt stærkt bekymrede for ønsket om at fravige § 28 i folkeskoleloven.

Samarbejde og brobygning

Vi kan bestemt se meningen med et styrket samarbejde mellem folkeskolen og ungdomsuddannelserne. Det kan være med til at øge elevernes kendskab til ungdomsuddannelser og dermed være med til at styrke deres motivation. Men spørgsmålet er, om det er nødvendigt med frikommuneforsøg for at styrke samarbejdet.

I gældende bekendtgørelse om brobygning og introduktionskurser til ungdomsuddannelserne, er der allerede krav om både obligatorisk brobygning og krav om tilbud om frivillig brobygning.

Der er fx allerede på 10. Klasse-centret i Gladsaxe mange brobygningstiltag, som består i, at læreren fra skolen og en lærer for ungdomsuddannelsen sammen forestår undervisningsforløb, og hvor dele af undervisningen er forlagt til uddannelsesstedet:

- Tek10 brobygger næsten hele året med Teknisk Skole på temadage, dvs. mere end 300 lektioner.
- Krea-linien brobygger også med Teknisk Skole.
- Den naturfaglige linje brobygger 20 temadage om året med HTX.

- 3P linjen, hvor eleverne arbejder med fokus på børn, unge og ældre set ud fra en pædagogisk, plejende og praktisk synsvinkel, har indbygget to ugers ekstra obligatorisk praktik, f.eks. i børneinstitutioner og på plejehjem. Der søges netop nu om en ekstra brobygningsuge på en SOSU-skole.

For at samarbejdet med ungdomsuddannelserne på 10. klassetrin giver kvalitet, er det vigtigt:

- at forløbet er relevant for temalinjen
- at uddannelsesstedet har faciliteter, som 10. klassecentret ikke selv råder over
- at læreren fra uddannelsesstedet er dygtig og kan skabe god kontakt med 10. klasseeleverne
- at en lærer fra 10. klasse-centret deltager i forløbet

Det kan overvejes, om der i udskolingen på de øvrige folkeskoler skal tages lignende initiativer, men det kan let blive at skyde med spredehagl, idet eleverne i en 9. klasse langt fra ikke har samme uddannelsesønsker. Her giver temalinjerne på 10. klassetrin mulighed for mere målrettede tiltag.

Anden fordeling af fag og timer

Der søges ligeledes om mulighed for en anden fordeling af timer mellem fag i den obligatoriske og valgfrie del på 10.klassetrin og mulighed for at fravige fag og minimumstimetallet i 10. klasse og i den øvrige udskoling.

En ændring af fagrækken på 7.-9.klassetrin kan få betydning for elevens senere uddannelsesvalg, idet det kan afskærmere den unge for optag på uddannelser. Derfor skal man være meget varsom med at ændre fagrækken. Der er også en risiko for at bryde med enhedsskolen og indføre en niveaudeling af eleverne på 7. – 10. klasse. Ligesom elever allerede som 14 årige kan blive stigmatiserede og blive sat i bås!

Folkeskoleloven giver i dag forældre og elever et retskrav på undervisning i skolens fagrække. Vi ser derfor med bekymring på, at disse bestemmelser ophæves.

Vi er enige i, at der kan være en mindre gruppe af elever, der vil kunne profitere af et alternativt skoletilbud, men det er fortsat vores opfattelse, at også disse elever skal udfordres i skolens centrale fag, således at de grundlæggende færdigheder i dansk, matematik og engelsk udvikles mest muligt for den enkelte.

For 10. klassetrins vedkommende er der kun 420 årlige obligatoriske timer på klassetrinnet. De skal i henhold til den gældende lovgivning placeres i fagene dansk, matematik og engelsk. Vi har svært ved at se formålet med at give mulighed for at reducere timetallet eller fjerne disse fag på skemaet. De udgør tilsammen 14 ugentlige lektioner.

Alle elever har krav på gode læse- og regnekundskaber, og at kunne engelsk bliver i højere og højere grad en kompetence, man forventer medarbejderne kan bestride på arbejdsmarkedet. Derfor anbefaler vi, at fagene fastholdes på klassetrinnet med det nuværende, pligtige timetal.

3. Ansøgningen om forsøg med inklusion

Vi mener, at det beskrevne forsøg er meget betænkeligt, idet der ikke opstilles noget alternativ til § 20 stk. 2 i den gældende folkeskolelovgivning.

I den fremgår det bl.a., at kommunen er forpligtet til at sørge for specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand til børn og unge, hvis udvikling stiller krav om en særlig hensyntagen eller støtte, der bedst kan opfyldes på specialskoler eller i specialklasser, eller for hvem undervisning kun kan gennemføres med støtte i den overvejende del af undervisningstiden.

Med ansøgningen vil kommunerne frigøres fra det retskrav, der ligger i lovgivningen ift. til specialundervisning for den enkelte elev, der skal inkluderes i almenundervisningen. Støtten skal i stedet bevilges til klassen, eleven går i.

Ansøgningen godtgør ikke, hvorledes man vil sikre, at der tilvejebringes dette støttetilbud på skolen. Der er ikke skitseret nogen ordning eller sat rammer op for, så det er sikret, at der er resurser på den enkelte skole til at inkludere elever med specialundervisningsbehov. Det overlades tilsyneladende til den enkelte skoleleders vurdering. Og har skolelederen ingen eller kun ringe mulighed for at give den hjælp, forældrene mener, at deres barn har behov for, er kommunerne med fravigelsen af § 20 stk. 2 frigjort fra, at forældrene kan klage til Klagenævnet for vidtgående specialundervisning. Dermed tilsidesættes borgernes retssikkerhed. Selv om ansøgningen bedyrer, at der skal sikres klageadgang, er det ikke beskrevet, hvorledes dette kan ske.

Det er således helt klart, hvad man vil af med, men ansøgningen kan end ikke skitsere, hvad der skal sættes i stedet!

Vi skal anbefale, at man frafalder at indsende denne forsøgsansøgning. Forarbejdet er ikke grundigt nok, og man sidder tilbage med en opfattelse af, at det handler om at undgå det pres, der uvægerligt opstår, når børn med vidtgående problemer skal inkluderes i almenundervisningen.

Afsluttende bemærkninger

Gentofte Kommunalærerforening og Gladsaxe Lærerforening skal afslutningsvis beklage, at medarbejderinddragelsen omkring de store ændringer, der lægges op til i folkeskolens udskoling, har været minimal.

Forsøgsansøgningerne dukker op på et tidspunkt, hvor både Gentofte og Gladsaxe Kommune er ved at lægge op til ny skolepolitik. Det skaber forvirring, at drøftelserne om fremtidig skolepolitik overhales af frikommuneforsøgsansøgninger, der er skrevet med en sådan hast, at ingen medarbejder eller leder i folkeskolen har været inddraget.

Gentofte Kommunalærerforening og Gladsaxe Lærerforening agter i efteråret at rejse forslag til forsøg, som efter vores mening vil fremme folkeskolens udvikling.

Venlig hilsen

Jeppe Dehli
Gentofte Kommunalærerforening

Henrik Poulsen
Gladsaxe Lærerforening